

Un optimista per autodeterminació

El gran muftí Mustafà Cerić presideix el Consell dels Ulemes de Bòsnia i Hercegovina. Acaba de visitar Barcelona, convidat per l'Institut Europeu de la Mediterrània, per tal d'aportar la seva experiència en el cicle de conferències sobre les 'Fronteres polítiques i religioses a la Mediterrània'.

Mic Cerić és un home serè, amb maneres pausades, tot i certa passió que traspua continuament des que es posa a parlar, natural en qui viu molt en la pròpia pell el seu discurs. Escolta les preguntes amb la mateixa atenció que posa a constatar l'efecte de les seves respostes. La complexitat de la qüestió bosniana sembla que l'obliga a entendre i a fer-se entendre correctament. Introdueix dues denominacions poc familiars per al lector occidental, que està poc familiaritzat: per distingir els bosnians ètnics dels serbobosnians o croatobosnians (als quals aquí, senzillament, se'ls anomena serbis o croats, respectivament) utilitza el terme "bosniac". Es tracta d'una convenció interna, que fa funcionar la delicada estructura de la "Bòsnia posterior a Dayton" (els acords que van permetre acabar la guerra).

L'any passat, Zlatko Dizdarevic (antic director d'*Oslobodjenje*, el principal diari de Sarajevo), expressava la seva decepció amb l'actual situació de Bòsnia, i afirmava que tenia més esperances en el futur durant la guerra que avui dia.

— Està d'acord amb aquesta constatació de Dizdarevic?

— No. Com que sóc musulmà, no tinc dret a la desesperació, i encara menys a propagar-la. A més a més, crec en la intervenció divina en els esdeveniments històrics. Sense això, jo no estaria aquí, ja que al principi dels anys noranta res no presagiava una evolució positiva per a nosaltres, els bosniacs.

— Quina opinió li inspira el comportament d'Occident durant la guerra de Bòsnia?

— Davant la guerra de Bòsnia, Europa ha repetit la mateixa covardia que ja havia demostrat quan es pactaren els acords de Munic [acord del 1938 entre França, el Regne Unit i Itàlia perquè Hitler annexionés els Sudets a Alemanya]. Aquell ministre britànic estava exultant, i hauria d'haver-se'n avergonyit, per la seva irresponsabilitat, i per la inhumanitat del que acabava de signar...

— Parla de Chamberlain?

— Sí. Hi ha hagut molts Chamberlains que creien que podien arribar a un acord amb Milosevic, i això ens ha dut a les tragèdies que tots coneixem. Com ja li he dit, jo tinc fe en el futur. Històricament, hi ha hagut dues penetracions de l'islam en territori europeu: per la península Ibèrica i per la Balcànica. Tenint en compte com ha acabat l'entrada ibèrica, i la llacuna cultural i espiritual que ha representat l'eliminació del món islàmic, confio que Europa no repetirà aquest error. Nosaltres, als Balcans, malgrat els prejudicis que habitualment es tenen contra nosaltres, podríem ser exemple de convivència multicultural. Realment és lamentable que la gent ens conegui únicament per les guerres. La península Balcànica conté la major densitat de diversitat ètnica, religiosa i cultural del continent sencer. Crec que tenim algun mèrit, per haver-ho mantingut així, mentre que la història de la resta d'Europa, amb tota la seva tradició democràtica, no és més que un llarg procés d'homoge-

EXHIBITUM

“Davant la guerra de Bòsnia, Europa ha repetit la mateixa covardia que ja havia demostrat quan es pactaren els acords de Munic.”

neïtzació. Nosaltres necessitem l'experiència europea, evidentment, per poder construir una pau duradora als Balcans, però també podem oferir un exemple. El model otomà, amb el respecte a les particularitats i el rebuig a l'assimilació forçada, parcialment imitat pel posterior imperi austrohongarès, ens ha permès coexistir al llarg dels segles. És un fet que invita a la reflexió, més que no a rebutjar la cultura islàmica basant-se en uns mals exemples contemporanis.

—Quina importància té l'islam per a l'estat bosnià?

—En el cas de Kosovo, la situació és claríssima: als albanesos i als serbis, els diferencia la llengua, la religió, la cultura... quasi tot. Les nostres comunitats, a Bòsnia, estan completament entremesclades. Compartim la llengua, els costums... Als bosníacs, l'únic que ens diferencia de la resta de bosnians —croats i serbis— és la religió.

**“El món islàmic
ens ha ajudat en
els moments més
difícils, i ens ha
sabat entendre.**

**El problema
és que per als
islàmics no som
prou musulmans,
i per als europeus
no som prou
occidentals”**

Com qualsevol dels meus compatriotes, jo em sento investit d'una quàdruple identitat: sóc bosniàc (ètnicament), bosnià pel meu estat, musulmà per la meua religió i europeu per la meua pertinença cultural.

—Està satisfet amb la introducció de l'assignatura religiosa a les escoles?

—Sí, perquè per a nosaltres és d'una importància vital preservar el nostre tret identitari. A més, entenc que la democràcia pressuposa la llibertat d'aprendre el que hom desitja.

—Considera que els religiosos haurien de fer política?

—No. Hem passat per uns períodes difícils, en els quals tots, sense excepció, ens involucràvem en política. Era inevitable, i fins a cert punt hagués estat irresponsable, intentar evitar-ho. En temps normals, que jo penso que seran els que ens esperen, no hi haurà cap raó per fer-ho. Considero que si l'estat no es fica en els nostres

assumptes, tampoc nosaltres no ens hem de ficar en els seus.

—Aleshores vostè advoca per la separació de la religió de l'estat?

—A cadascú el que és seu. Hi ha un refrany que diu que “els polítics no saben dir la veritat, els religiosos no saben dir mentides, i els periodistes no saben distingir la mentida de la veritat”. De manera que si confonem les nostres competències... [Riu.]

—Quines possibilitats té la reconciliació entre bosníacs, serbis i croats?

—A diferència dels nacionalistes croatobosnians i serbobosnians, que s'alimenten amb la il·lusió d'una “mare pàtria” externa, nosaltres, els bosníacs (nacionalistes o no), no tenim més pàtria que aquesta. Alhora, aquestes guerres ens han fet comprendre que és imprescindible compartir el nostre estat amb els serbis i els croats, abans de “repartir” l'espai, les terres.

—Entenc el plantejament polític i intel·lectual. Però, en la vida quotidiana, serà possible restablir la confiança, reprendre els lligams que hi havia, hi haurà altra vegada amics, “padrins” serbis i bosnians?

—Hem de discriminar la culpa individual de la responsabilitat col·lectiva. El record no s'ha de perdre. La veritat, ens la devem a nosaltres mateixos, i la justícia, als altres. Part d'això és també el càstig, que és un deure cap als responsables individuals de les massacres que s'han comès. Karadzic, Mladic i els altres criminals han de respondre davant

JURIDI PLATY

Per a Mustafà Cerić, “Karadzic, Mladic i els altres criminals han de respondre davant de la justícia. Sense això no hi pot haver confiança ni pau duradora”.

de la justícia. Sense això no hi pot haver confiança ni pau duradora. I no es tracta només d'unes ferides profundes, sinó que en alguns llocs se n'estan obrint d'altres.

Quan, avui dia, els refugiats bosníacs intenten tornar a Srebrenica (que, irònicament, encara és “zona protegida” de l'Organització de les Nacions Unides) i són rebuts pels policies serbis que duen les mateixes insígnies que els que van assassinar 10.000 homes en un sol dia, es perpetua el genocidi.

—I el món islàmic, com s'ha comportat davant la vostra tragèdia?

—Ens han ajudat en els moments més difícils, i han sabut entendre la nostra particularitat. La nostra dificultat és que per als islàmics no som prou musulmans, i per als europeus no som prou occidentals. A força d'haver d'acomodar-nos a exigències contradictòries anem aprenent molt sobre nosaltres mateixos, i cada vegada som més fermes en els nostres principis: religiosos, espirituals, humans, polítics... Malgrat que els temps encara són durs, anem deixant enrere el passat, i mirem únicament cap al futur.

Gani Jakupi

LLETRES A TAULA

9 RESTAURANTS LITERARIS

Tarragona Novembre de 2003

Coneixes l'aroma d'un poema?
Has tastat mai la màgia d'una novel·la?

Els xefs més imaginatius de Tarragona et conviden a assaborir la literatura...

Els 9 restaurants literaris:

BARHAUS. Sant Llorenç, 22. Tel. 977 24 47 70
BARQUET. Gasòmetre, 16. Tel. 977 24 00 23
EL RACÓ DE LA CALA. La Cota, s/n. Urb. Cala Romana. Tel. 977 20 84 51
MERLOT. Cavallers, 6. Tel. 977 22 06 52
PALAU DEL BARÓ. Santa Anna, 3. Tel. 977 24 14 64
PISCOLABIS. Martí d'Ardenya, 6. Tel. 977 23 48 51 / 658 87 14 95
QUIM/QUINA. Les Coques, 1. Tel. 977 25 21 21
RESTAURANT ARCS. Misser Sitges, 13. Tel. 977 21 80 40
RESTAURANT EL TERRAT. Pons d'Icart, 19. Tel. 977 24 84 85

Amb el suport de:

CELLER DEL PORT. Apodaca 23. Tel. 977 22 00 03

Més informació: 977 21 28 78 • <http://www.tarragonalletres.org>

Organitza:

Ajuntament de
TARRAGONA

assumptes, tampoc nosaltres no ens hem de ficar en els seus.

—Aleshores vostè advoca per la separació de la religió de l'estat?

—A cadascú el que és seu. Hi ha un refrany que diu que “els polítics no saben dir la veritat, els religiosos no saben dir mentides, i els periodistes no saben distingir la mentida de la veritat”. De manera que si confonem les nostres competències... [Riu.]

—Quines possibilitats té la reconciliació entre bosníacs, serbis i croats?

—A diferència dels nacionalistes croatobosnians i serbobosnians, que s'alimenten amb la il·lusió d'una “mare pàtria” externa, nosaltres, els bosníacs (nacionalistes o no), no tenim més pàtria que aquesta. Alhora, aquestes guerres ens han fet comprendre que és imprescindible compartir el nostre estat amb els serbis i els croats, abans de “repartir” l'espai, les terres.

—Entenc el plantejament polític i intel·lectual. Però, en la vida quotidiana, serà possible restablir la confiança, reprendre els lligams que hi havia, hi haurà altra vegada amics, “padrins” serbis i bosnians?

—Hem de discriminar la culpa individual de la responsabilitat col·lectiva. El record no s'ha de perdre. La veritat, ens la devem a nosaltres mateixos, i la justícia, als altres. Part d'això és també el càstig, que és un deure cap als responsables individuals de les massacres que s'han comès. Karadzic, Mladic i els altres criminals han de respondre davant

Per a Mustafà Čerčić. “Karadzic, Mladic i els altres criminals han de respondre davant de la justícia. Sense això no hi pot haver confiança ni pau duradora”.

de la justícia. Sense això no hi pot haver confiança ni pau duradora. I no es tracta només d'unes ferides profundes, sinó que en alguns llocs se n'estan obrint d'altres.

Quan, avui dia, els refugiats bosníacs intenten tornar a Srebrenica (que, irònicament, encara és “zona protegida” de l'Organització de les Nacions Unides) i són rebuts pels policies serbis que duen les mateixes insígnies que els que van assassinar 10.000 homes en un sol dia, es perpetua el genocidi.

—I el món islàmic, com s'ha comportat davant la vostra tragèdia?

—Ens han ajudat en els moments més difícils, i han sabut entendre la nostra particularitat. La nostra dificultat és que per als islàmics no som prou musulmans, i per als europeus no som prou occidentals. A força d'haver d'acomodar-nos a exigències contradictòries anem aprenent molt sobre nosaltres mateixos, i cada vegada som més fermes en els nostres principis: religiosos, espirituals, humans, polítics... Malgrat que els temps encara són durs, anem deixant enrere el passat, i mirem únicament cap al futur.

Gani Jakupi

LLETRES A TAULA

9 RESTAURANTS LITERARIS

Tarragona Novembre de 2003

Coneixes l'aroma d'un poema?
Has tastat mai la màgia d'una novel·la?

Els xefs més imaginatius de Tarragona et conviden a assaborir la literatura...

Els 9 restaurants literaris:

BARHAUS. Sant Llorenç, 22. Tel. 977 24 47 70
BARQUET. Gasòmetre, 16. Tel. 977 24 00 23
EL RACÓ DE LA CALA. La Cota, s/n. Urb. Cala Romana. Tel. 977 20 84 51
MÉRLOT. Cavallers, 6. Tel. 977 22 06 52
PIPIU DEL BARÓ. Santa Anna, 3. Tel. 977 24 14 64
PISCOLABIS. Martí d'Ardenya, 6. Tel. 977 23 48 51 / 658 87 14 95
QUIU/QUIMA. Les Coques, 1. Tel. 977 25 21 21
RESTAURANT ARCS. Misser Sitges, 13. Tel. 977 21 80 40
RESTAURANT EL TERRAT. Pons d'Icart, 19. Tel. 977 24 84 85

Amb el suport de:

CELLER DEL PORT. Apodaca 23. Tel. 977 22 00 03

Més informació: 690 95 15 94 • <http://www.tarragonalletres.org>

Organitza:

Ajuntament de
TARRAGONA